

การสร้างควมโปร่งใสของวัดด้านระบบบัญชีและการควบคุมภายใน วัดวังตะวันตง

วัดเป็นองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรที่สำคัญ นอกจากจะเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาของผู้ที่นับถือศาสนาพุทธแล้ว วัดยังถือเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดศีลธรรม วัฒนธรรม ประเพณีต่างๆ และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของชุมชน แต่ในปัจจุบันมีการทุจริตและการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมเกิดขึ้นในวัดหลายแห่ง การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการวัดจึงเป็นสิ่งจำเป็น จึงเกิดเป็นความร่วมมือระหว่างมูลนิธินโยบายสาธารณะเพื่อสังคมและธรรมาภิบาล และมูลนิธิหอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญญ (สวนโมกข์ กรุงเทพฯ) ร่วมกับมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั่วประเทศ รวมถึงมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ในการพยายามสร้างระบบการบริหารจัดการวัดตามหลักธรรมาภิบาล โดยคัดเลือกวัดนาร่องที่เข้าร่วมโครงการตามความสมัครใจนำแนวปฏิบัติที่ดี 9 ข้อ สำหรับการบริหารจัดการวัดตามหลักธรรมาภิบาลไปใช้ โดยได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากกองทุนธรรมาภิบาลไทย มีระยะเวลาดำเนินการทั้งสิ้น 18 เดือน (เมษายน 2566 – กันยายน 2567) มีการดำเนินงานหลักคือ การเป็นพี่เลี้ยงช่วยวัดนาร่องฯ วางระบบบริหารจัดการตามแนวปฏิบัติ 9 ข้อ ซึ่งมีการติดตาม ให้คำแนะนำ และช่วยเหลือวัดให้สามารถบริหารจัดการวัดตามแนวปฏิบัติทั้ง 9 ข้อได้ด้วยตนเอง แล้วจัดทำเป็นรายงานสรุปเพื่อพัฒนาเป็นแนวทางที่วัดต่างๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในอนาคต

วัดวังตะวันตง อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นวัดโบราณที่มีศาสนสมบัติและวัตถุโบราณจำนวนมาก แต่เกิดคดีฆาตกรรมและอำพรางศพสามแฉกเพื่อปกปิดการลักยอกทรัพย์สินและวัตถุโบราณของวัดจนกลายเป็นข่าวใหญ่ในปี พ.ศ. 2560 ทำให้เกิดความเสื่อมเสียและความเสียหายกับทางวัดอย่างมาก พระครูพรหมเขตคณารักษ์ เจ้าอาวาสคนใหม่ เล็งเห็นถึงความสำคัญของหลักธรรมาภิบาลและตอบรับเข้าร่วมโครงการฯ โดยเริ่มที่ระบบบัญชีและการควบคุมภายในโดยเฉพาะระบบการรับ-จ่ายเงินภายในวัด ศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรศักดิ์ สวัสดิ์ ร่วมกับ ดร.กนกวรรณ มีสุข และอาจารย์อลิศรา สระโมฬี สำนักวิชาการบัญชีและการเงิน จึงลงพื้นที่ขับเคลื่อนงานพันธกิจสัมพันธ์กับสังคม (Social engagement) ภายใต้โครงการสร้างความโปร่งใสของวัดด้านระบบบัญชีและการควบคุมภายใน-วัดวังตะวันตง เข้าเก็บข้อมูล ศึกษาธุรกรรมต่างๆ ภายในวัด รับฟังปัญหาและความต้องการของท่านเจ้าอาวาส ไวยาวัจกร คณะกรรมการวัด และเจ้าหน้าที่บัญชี แล้วนำมาออกแบบระบบบัญชีและเอกสารประกอบรายการให้เกิดความเหมาะสมตามหลักการควบคุมภายใน ภายใต้กระบวนการทำงานที่สะดวกหรือไม่แตกต่างจากระบบเดิมมากนัก และเป็นที่ยอมรับของบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถดำเนินการได้จริงอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งจัดทำคู่มือระบบบัญชีและการควบคุมภายใน และสาธิตให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องเข้าใจถึงขั้นตอนทางการเงินและการบัญชีที่เหมาะสม สอดคล้องกับธุรกรรมที่เกิดขึ้นของวัดวังตะวันตง จนสามารถจัดทำรายงานการรับ-จ่ายเงิน ทะเบียนคุมบัญชีเงินฝากธนาคาร งบรายรับรายจ่าย และงบแสดงฐานะทางการเงินได้ โดยมีเอกสารหลักฐานประกอบรายการอย่างครบถ้วนถูกต้อง และเสนอรายงานทางการเงิน

เงินให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้ตามร่างข้อบังคับวัด (สำหรับวัดขนาดเล็กและวัดขนาดกลาง) เพื่อพัฒนาเป็นนโยบายและระเบียบทางการเงินที่เป็นลายลักษณ์อักษร และนำไปเป็นแนวทางให้กับวัดอื่นๆ สามารถนำไปปรับใช้ อันจะเป็นการสร้างธรรมาภิบาลที่ดีให้กับวัดต่างๆ เกิดความโปร่งใส สามารถเปิดเผยข้อมูลเมื่อเกิดประเด็นข้อสงสัย ชำรงไว้ซึ่งความศรัทธาและเป็นแหล่งรวมจิตใจของพุทธศาสนิกชนสืบไป

กล่าวโดยสรุป ความร่วมมือระหว่างวัดวังตะวันตก มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรายสำคัญอื่นๆ ถือเป็นก้าวสำคัญในการปรับปรุงความโปร่งใสในการบริหารจัดการวัด โดยการนำหลักการกำกับดูแลมาใช้และปรับปรุงระบบบัญชีและการเงินภายในวัด โครงการนี้จะช่วยปูทางไปสู่อนาคตที่มีความโปร่งใสมากขึ้นสำหรับสถาบันทางศาสนาทั่วประเทศไทย